

Posudek

článek B. Janáta "Goethův Faust jako archetyp moderní kultury"
- pro časopis Čs. psychologie.

Moderní psychologie (více než kterákoliv jiná vědní disciplína) je poznamenána zvláštní a zásadní dichotomií, existující pod rozmanitým označením, v podstatě však stejného původu, ať už je označujeme názvy nomotetické a idiografické vědy nebo scientismus a antropologismus a další. Tato dichotomie se netýká pouze vědy, nýbrž celé naší kultury, včetně umění a filozofie. Při analýzách těchto dvou typů moderní vědy a kultury hrají důležitou úlohu ty psychologické obory, které se ve svých problémových a teoretických východiscích výrazně orientují interdisciplinárně. Patří k nim především psychologie literatury (v širším smyslu psychologie umění).

Právem proto může autor článku B. Janát uvést v podtitulu své práce označení "Studie k psychologii literatury". Autor vyšel z koncepce J. Brunera a jeho označení dvou způsobů myšlení, tzv. myšlení paradigmatického (myšlení logicko-scientistického) a myšlení narrativního (myšlení s převahou intuitivní, imaginativní složky). V jemných a poučených analýzách dokumentuje na Goethově faustovském archetypu svoje pojetí narrativního myšlení.

Janátův přístup je velmi inspirující - nejen problémově, nýbrž i metodologicky - pro jeden z opomíjených přístupů naší psychologie literatury. Toto nové pojetí zprostředkovala Janátovi - mimo jiné - aplikace Heideggerovy a Paročkovy filozofie na danou tematiku.

Článek jako významný, vědecky a filozoficky poučený a fundovaný doporučuji k publikaci v časopisu Čs. psychologie.

4.12.1996

J. Viewegh
Doc. PhDr. Josef Viewegh, CSc.